

Sprawozdanie z LISBON ADDICTIONS 2019 Third European Conference on Addictive Behaviours and Dependencies

Lizbona (Portugalia), 23-25 października 2019

Zjawiskiem o zasięgu ogólnoswiatowym jest nielegalne używanie narkotyków i handel nimi. Dostępne dane statystyczne podają, iż średnio jeden na trzech młodych Europejczyków miał z nimi kontakt oraz co najmniej jeden z obywateli umiera co godzinę z przedawkowania narkotyków. Wskazanemu problemowi towarzyszą zmieniające się wzorce podaży i popytu, które wymagają ciągłego monitorowania i dynamicznych reakcji zainteresowanych podmiotów. Jednym z nich jest utworzone w 1993 roku Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (*The European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction* – EMCDDA¹), które swoją działalność zainauguowało w Lizbonie w 1995 roku.

EMCDDA jest jedną ze zdecentralizowanych agencji Unii Europejskiej, która zajmuje się analizą występujących na gruncie europejskim problemów narkotykowych, dzięki czemu zainteresowani odbiorcy mają dostęp do danych dotyczących zjawiska narkomanii opartych na dowodach naukowych. Pozwala to decydentom na opracowywanie świadomych przepisów i strategii dotyczących narkotyków, a profesjonalistom, doradcom i praktykom zawodowo związanym z tą dziedziną – w wyborze najlepszych praktyk oraz wytyczaniu nowych obszarów badań.

Na stronach internetowych EMCDDA czytamy:

podstawą pracy agencji jest promowanie doskonałości naukowej. Aby zrealizować podstawowe zadanie polegające na dostarczaniu wiarygodnych i porównywalnych informacji na temat narkotyków w Europie, EMCDDA opracowała infrastrukturę i narzędzia potrzebne do zharmonizowanego gromadzenia danych krajowych. Dane te są przekazywane przez krajowe centra monitorowania narkotyków (sieć Reitox) do agencji lizbońskiej celem ich analizy, dzięki czemu możliwe jest przedstawienie szerszego europejskiego obrazu².

I choć Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii skupia się przede wszystkim na Europie, to podejmuje także współpracę z partnerami z innych części świata, szczególnie na płaszczyźnie wymiany informacji i wiedzy specjalistycznej. Jest to istotne dla lepszego zrozumienia zjawiska narkomanii na poziomie globalnym. A wszystko w myśl zasady, na której opierają

¹ *The European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction*, <http://www.emcdda.europa.eu> [dostęp: 29.02.2020].

² *EMCDDA mission*, <http://www.emcdda.europa.eu/about/mission>, [dostęp: 29.02.2020].

Pod nazwą Reitox kryje się Europejska Sieć Informacji o Narkotykach i Narkomanii. Tworzą ją krajowe centra monitorowania narkotyków oraz punkty kontaktowe znajdujące się w państwach członkowskich UE, krajach, które do tego gremium kandydują, Norwegii oraz Komisji Europejskiej.

się działania EMCDDA: rzetelna informacja jest kluczem do skutecznej strategii antynarkotykowej. Wyrazem współpracy na poziomie europejskim oraz ogólnosiwiatowym jest m.in. współorganizowanie przez EMCDDA *European Conference on Addictive Behaviours and Dependencies* (Europejskiej Konferencji nt. Uzależnień i Zachowań Uzależniających).

Pierwsza konferencja dotycząca uzależnień i zachowań uzależniających odbyła się w centrum spotkań FIL w Lizbonie 23 – 25 września 2015 roku. Wzięło w niej udział ponad 600 uczestników, reprezentujących 58 krajów. Hasłem wiodącym było uzależnienie – perspektywa multidyscyplinarna. Prelegenci mieli możliwość dyskusowania na tematy dotyczące polityki i praktyki uzależnień, wskazywania na granice w badaniach uzależnień, prezentowania swoich doświadczeń i wyrażania opinii na temat wyzwań stojących przed współczesnym światem, w którym uzależnienia stanowią istotne zagadnienie w dyskusjach na całym świecie. Konferencja stała się bodźcem do nawiązania kontaktów między naukowcami, praktykami i ekspertami z różnych krajów. Po sukcesie pierwszej konferencji, postanowiono zorganizować drugą edycję *Lisbon Addictions (Second European Conference On Addictive Behaviours And Dependencies)* 24 – 26 października 2017 roku. Dotyczyła ona trzech nadrzędnych tematów: zrozumienia uzależnień, przedstawienia dowodów naukowych, które miały ukierunkować praktyczne działania, oraz horyzontów uzależnień. W konferencji wzięło udział ponad 1200 uczestników z 70 krajów.

Trzecia jej edycja miała miejsce również w Lizbonie 23 – 25 października 2019 roku (*Lisbon Addictions 2019*), a tematem wiodącym było: „Przyszłość uzależnień – nowe granice dla polityki, praktyki i nauki” (*The future of addiction: new frontiers for policy, practice and science*). Współorganizatorami wydarzenia, obok Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii, byli: Portugalska Dyrekcja Generalna ds. Interwencji w Sprawie Uzależnień (*Portuguese General-Directorate for Intervention on Addictive Behaviours and Dependencies – SICAD*), czasopismo *Addiction* i *Society for the Study of Addiction (SSA)* oraz *International Society of Addiction Journal Editors (ISAJE)*. Centro de Congressos de Lisboa, w którym odbywała się konferencja, znajduje się nad rzeką Tejo, w pobliżu centrum miasta, z dobrym połączeniem komunikacyjnym. Lokalizacja konferencji w wyżej wymienionym centrum, a przede wszystkim jego infrastruktura, pozwalała uczestnikom (mimo dużej ich liczby) cieszyć się z komfortowych warunków podczas wystąpień plenarnych, sesyjnych i posterowych.

Na odbywające się w stolicy Portugalii *Lisbon Addictions 2019*, które było największą multidyscyplinarną konferencją w Europie poświęconą szeroko rozumianej problematyce uzależnień, zarejestrowało się ponad 1300 uczestników, reprezentujących w przybliżeniu 80 krajów. Przedmiotem dyskusji były zagadnienia związane z narkotykami i ich handlem, alkoholem, tytoniem, hazardem oraz uzależnieniami behawioralnymi.

Na trzy konferencyjne dni zaplanowano około 150 sesji, podczas których przedłożono 850 prezentacji w różnych formach – sesji plenarnych, tzw. *big debate*, warsztatów i sesji. Wśród tych ostatnich można było wyróżnić: sesje posterowe (*poster session*), sesje ustrukturyzowane (*structured session*), sesje z wystąpieniami ustnymi (*oral presentation session*), sesje prezentujące krótkie doniesienia z ba-

dań (*short communication session*) i tzw. *guided e-poster tours*, czyli sesje, w których wybrani uczestnicy konferencji, na zaproszenie *European Federation of Addiction Societies* mieli możliwość przedstawienia swoich posterów zainteresowanym odbiorcom.

Obrady rozpoczęły w środę 23.10.2019 roku *Welcoming remarks*, podczas których zebranych uczestników powitali João Goulão (dyrektor generalny SICAD) oraz Alexis Goosdeel (dyrektor EMCDDA) – stanowiące wstęp do kolejnych punktów konferencyjnego programu. Obrady odbywały się do 25.10.2019 roku, zaprezentowane w opisanych wyżej różnych formach, między którymi przewidziano również przerwy (kawowe bądź na posiłki)³.

Sesje plenarne stanowiły okazję do wysłuchania zaproszonych gości, w tym kluczowych mówców (*keynote speakers*) z 11 krajów, reprezentujących takie instytucje, jak np. uczelnie, konsorcja, czy centra badawcze, które zajmują się szeroko rozumianym problemem uzależnień.

Wśród nich wymienić należy choćby Marilyn Huestis z wystąpieniem dotyczącym przewidywanych perspektyw pozytywnych i negatywnych skutków używania kannabinoidów – *Future perspectives on the positive and negative effects of cannabinoids and health*, prezentację Karla Lunda poruszającego problem ograniczenia niekorzystnych skutków używania tytoniu (*Future perspectives for reducing tobacco related harm – what have we learnt?*), oraz budzące refleksję wystąpienie Johanna Gripenberga na temat przyszłości nauk zajmujących się profilaktyką uzależnień – *The future of prevention science*.

Wielostronne ujęcie powyższych zagadnień znajdowało swoje odzwierciedlenie także w innych sesjach. Szeroki zasięg poruszanej problematyki obejmował kilkadziesiąt kwestii – począwszy m.in. od nowych form interwencji i leczenia uzależnień, używania stymulantów, innowacyjnych metod odkrywania trendów dotyczących nowych narkotyków i substancji psychoaktywnych, zgonów na skutek używania opioidów, wyzwiań dla redukcji szkód (*harm reduction*), zachowań ryzykownych, strategii prewencyjnych, poprzez uzależnienia od czynności, płęć i narkotyki, oddziaływanie i leczenie prowadzone wobec osób wchodzących w konflikt z prawem (w warunkach izolacji i wolnościowych), używanie marihuany (ryzyko użycia, zmiany na poziomie globalnym), rynek narkotykowy, a skończywszy na epidemiologii chorób zakaźnych, badaniach nad hazardem (*gambling research*), używaniem papierosów elektronicznych, czy perspektyw rozwoju nauki o uzależnieniach (*addiction science*).

Należy podkreślić, iż w Third European Conference on Addictive Behaviours and Dependencies zaznaczyli swój udział pracownicy Zakładu Resocjalizacji Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Autorki niniejszego sprawozdania przygotowały wspólne wystąpienie posterowe – *Addiction prevention in Polish schools – pedagogical, psychological and legal perspective: experience and solutions. Suggestions*. Ponadto, każda uczestniczka przygotowała wystąpienie indywidualne. W trakcie sesji posterowych dr Hanna Karaszewska z zainteresowanymi uczestnikami konferencji dyskutowała na te-

³ Program *European Conference on Addictive Behaviours and Dependencies* dostępny jest na stronie: <https://www.lisbonaddictions.eu/lisbon-addictions-2019/programme>, [dostęp: 1.03.2020].

mat: *Therapy of people addicted to alcohol in Polish penitentiaries*, a dr Ewelina Silecka-Marek podzieliła się doświadczeniami dotyczącymi: *Court proceeding and actions taken by a probation officer in work with people addicted to alcohol*. Dr Katarzyna Pawełek z kolei, bazując na swoich doświadczeniach badawczych, zaprezentowała poster zatytułowany: *The use of alcohol and drugs by contemporary school pupils on the verge of adolescence: the Polish experience*, a dr Joanna Rajewska de Mezer skoncentrowała się na roli podmiotów systemu pomocy społecznej w działaniach o charakterze prewencyjnym i pomocowym w problemie uzależnienia od alkoholu (*Activities in the field of prevention and support in the problem of alcohol addiction taken by social assistance in Poland*).

Panie dr Katarzyna Pawełek i dr Ewelina Silecka-Marek otrzymały zaproszenie przez *LxAddictions 19 Organising Committee* do zaprezentowania swoich posterów w *guided poster tour*, zorganizowanej przez *European Federation of Addiction Societies (EUFAS)*, co dla każdej z wymienionych stanowiło wyróżnienie, a przede wszystkim okazję do zaprezentowania zainteresowanym owych posterów, omawiając ich założenia oraz odpowiedzieć na pytania zgromadzonego audytorium.

Podsumowując, *Lisbon Addiction 2019* było nie tylko stojącą na wysokim poziomie merytorycznym, sprawnie zorganizowaną międzynarodową konferencją, ale nade wszystko miejscem wymiany wiedzy i badań z zakresu szeroko rozumianej problematyki uzależnień, co miało miejsce zarówno w trakcie formalnych i nieformalnych dyskusji, jak również towarzyszących konferencji wydarzeń⁴. Dzięki temu możliwe stało się zdobycie informacji na temat tego, co działa, a co nie (*what works and what doesn't*) w obszarze zapobiegania, leczenia, redukcji szkód (*harm reduction*) i społecznej integracji osób uzależnionych. Konferencja była okazją do dyskursu oraz nawiązania kontaktów ze specjalistami zaangażowanymi w tak trudny i dynamiczny temat uzależnień.

Hanna Karaszewska
ORCID 0000-0002-7250-8722

Katarzyna Pawełek
ORCID 0000-0002-8747-748X

Ewelina Silecka-Marek
ORCID 0000-0003-3710-0470

Joanna Rajewska de Mezer
ORCID 0000-0003-1870-0876

⁴ W trakcie konferencji odbywały się m.in.: Międzynarodowe sympozjum na temat kontroli narkotyków, IX Sympozjum Europejskiej Sieci Alkoholowej (*Alcohol Policy Network Europe - APN*), II Konferencja na temat opieki zdrowotnej w więzieniach (zorganizowana przez Europejską Federację na Rzecz Zdrowia i Praw Człowieka w Więzieniu), Międzynarodowe warsztaty na temat konopi indyjskich. Por. *Side events*, <https://www.lisbonaddictions.eu/lisbon-addictions-2019/side-events>, [dostęp:1.03.2020].